

Logius

Contactpersoon

Peter Haasnoot (vz.)

T 06 1102 4587

Peter.Haasnoot@Logius.nl

Lizzy Wellink (secre.)

T 06 2531 0240

Lizzy.wellink@logius.nl

Datum

29-5-2025

Kenmerk

Verslag BOMOS Klankbordgroep

Vergaderdatum en tijd

15 mei 2025
15:30-17:00 uur

Vergaderplaats

Logius Paars 0.003 + Remote, MS Teams

Deelnemers

Leden	Departement	Leden	Departement
Wouter van den Berg	TNO	Edwin Wisse	LogiusStandaarden
Erwin Folmer	HAN	Sander Boer	LogiusStandaarden
Theun Flear	KOOP	Ludwig Oberendorff	LogiusStandaarden
Boris van Hoytema	MinBZK	Lizzy Wellink	LogiusStandaarden
Jos van der Arend	Kennisnet		
S. de Maaijer	IHW		
Eric Oosterom	Rioned	Informatiehuis Water	Stephany de Maaijer
M. van Scherpenzeel	Geonovum	Kadaster?	
Henk Nijstad	Kennisnet		
Dolf Daal	IHW		

Aanwezig:

(13 personen) Peter Haasnoot (Logius)(vz), Erwin Folmer (HAN), Jos van der Arend (Kennisnet), Monique van Scherpenzeel (Geonovum), Wouter van den Berg (TNO), Sander Boer (Logius, Stelsels), Désirée Castillo Gosker (Bureau voor Standaardisatie, t/m agendapunt 2), Edwin Wisse (NPd), Dolf Daal (IHW), Boris van Hoytema (Min BZK), Alexander Green (Logius), Beau Min (stagiair LLM – AI, BOMOS), Lizzy Wellink (secretaris)(Logius).

Afwezig (met berichtgeving):

S. de Maaijer (IHW), Theun Flear (KOOP), Ludwig Oberendorff (Bureau voor Standaardisatie), Marlena van Ooijen, Eric Oosterom (Rioned),

1. Opening & mededelingen (vz)

Hartelijk welkom namens de voorzitter Peter Haasnoot (Logius Standaarden) bij de BOMOS Klankbordgroep. Het beheer van BOMOS ligt formeel bij Logius Standaarden en uit dien verstande ook het voorzitterschap. Dit overleg wordt hybride gehouden, deels bij Logius deels online.

Voor de stukken en agenda kan verwezen worden naar Github [Overleg/BOMOS-klankbord/2025-05-15/Agenda.md at main · Logius-standaarden/Overleg](https://github.com/Logius-standaarden/Overleg-BOMOS-klankbord/2025-05-15/Agenda.md)

Dit is de eerste BOMOS Klankbordgroep sinds 7 maanden en in 2025. Parallel wordt de BOMOS community actief onderhouden en was er onlangs een bijeenkomst d.d. 5 maart 2025. Voor vandaag is het wijzigingsverzoek op de agenda van belang. Daarnaast staat een deel kennisdeling op de agenda en een presentatie AI chatbot op LLM ondersteuning van stagiair Beau Min van Logius Standaarden.

Mededelingen (van diverse BOMOS Klankbordgroepleden)

1. De Engelse versie van BOMOS is beschikbaar en kan mooi worden gebruikt als hulpmiddel wanneer er Europees gewerkt wordt, [Logius | BOMOS](https://www.logius.nl/english/bomos), met dank aan Sander Boer. <https://www.logius.nl/english/bomos>;
2. Sinds okt 2024 is het fysieke BOMOS boek beschikbaar (samenwerking HAN, Geonovum, Logius en Forum voor Standaardisatie) en gelanceerd/uitgereikt op de Dag van de Interoperabiliteit in 2024;
3. Edwin Wisse werkt als adviseur voor de Nederlandse Peppol Autoriteit en zal een BOMOS presentatie houden bij de Peppol Authorities Community en toont zijn referentie aan BOMOS op het scherm. Zijn contactpersoon bij Ministerie BZK is Patrick Knoester die werkt aan de uitvoering/uitwerking van de Europese verordening (Interoperability Act) met als doel samenwerking en digitale uitwisseling verbeteren binnen Europa tussen overheidsorganisaties over grenzen heen;
4. Onlangs is op 5 maart 2025 de 2e bijeenkomst van de BOMOS community in Beeld & Geluid in Hilversum gehouden. Een nieuwe datum voor het derde BOMOS community event staat op 14 oktober a.s. in de ochtend bij Antropia Cultuur- en congrescenter in Driebergen (Désirée Castillo Gosker/Erwin Folmer) gepland. Om het programma en de aankondiging rond te hebben wordt gestreefd dit voor de zomermaanden in een afspraak met minimaal Erwin Folmer als boegbeeld, Yvonne Verdonk (Geonovum-communicatie) en Monique van Scherpenzeel klaar te hebben.
<Actiepunt> afspraak met minimaal deze 3 personen voor het opzetten van een programma, agenda, aankondiging, etc. Streefdatum: half juli de deur uit te doen.

2. Wijzigingsverzoek : Standaard kosten en opbrengsten (Vz)

Peter licht toe dat dit voorstel tot wijziging is ingebracht door het Forum voor Standaardisatie. Dit voorstel is vooraf met iedereen gedeeld zodat eenieder zich kon voorbereiden op dit beslispunt.

- [Logius-standaarden/BOMOS-Verdieping#32](https://github.com/Logius-standaarden/BOMOS-Verdieping#32)
- <https://github.com/Logius-standaarden/BOMOS-Verdieping/pull/35/files>

Zie ook : Betaling voor gebruik standaard versus gebruik specificatiedocument by Mathieu Paapst · Pull Request #34. Helaas kon Mathieu Paapst niet bij deze meeting aanwezig zijn.

Er wordt een akkoord gevraagd voor de herformulering van de tekst. Peter legt uit dat o.b.v. de huidige formulering 'van de licentiekosten voor gebruik van de standaard' zou er sprake zijn van een tegenstrijdigheid omdat het geen winstoogmerk zou mogen kennen of financiële drempels zou mogen opwerpen voor het toepassen van de standaard.

Opmerking Alexander Green, hij verwijst naar de eigenlijke tekst waar het verschil uit

blijkt: <https://services.w3.org/htmldiff?doc1=https://logius-standaarden.github.io/BOMOS-Verdieping&doc2=https://logius-standaarden.github.io/Publicatie-Preview/BOMOS-Verdieping/kosten-en-opbrengsten#credit>

Erwin Folmer zou het standpunt uitdragen dat de context uit de BOMOS documentatie verschilt met de definitie die Forum voor Standaardisatie hanteert, en alleen optimalisatie kan vinden in PTLU-lijst toepassing. Hij heeft intrinsiek twijfel bij 'gratis'.

Vrijwillige bijdragen (donaties) zijn toegestaan. BOMOS noemt ze een aantrekkelijke financieringsbron. De Klankbordgroep is het eens over vrijelijk gebruik van een standaard, vrij van kosten maar een bijdrage voor het gebruik van specifieke documentatie. Je zou dan uitkomen op een nominale fee (vrijwillige bijdrage) als belangrijke case (Boris van Hoytema). Een collaboratief project onafhankelijk van belangen. En in lijn met de EIF (European Interoperability Framework definitie) (Boris van Hoytema).

<actiepunt> Aangenomen voorstel om de nieuwe tekst te reviewen in deze groep: schriftelijke ronde te houden om tot een eindtekst te besluiten waarin staat dat de specifieke documentatie tegen nominale waarde gebruikt kan worden. En waarbij de aansluiting bij Europa gevonden wordt door aanvulling vanuit best practices.

Als laatste opmerking blijft logischerwijs over om de nieuwe Nederlandse tekst ook in de Engelse versie aan te passen.

3. *Interactieve implementatieondersteuning / LLM als Helpdeskondersteuning - stand van zaken en een demo (Stagiair Beau Min, Hogeschool van Amsterdam)*

Ter introductie van de presentatie van stagiair Beau Min, namelijk t.b.v. ondersteuning en versterking van een implementatietraject, kan misschien een chatbot gebaseerd op LLM – AI een bruikbare tool zijn als interactieve implementatieondersteuning. We krijgen een inkijkje in de aanpak en aansluiting op het BOMOS model middels een presentatie en een demo.

De demo: voor de zoekfunctie wordt gebruik gemaakt van de Logius Kennisbank (vector Database), alle BOMOS- & Logius-documentatie*:

1. Gebruikers stellen vragen in natuurlijke taal
2. De applicatie haalt relevante informatie op uit de kennisbank.
3. Genereert een accuraat en contextueel antwoord, inclusief bronverwijzingen.

*zal geen gebruik maken van informatie buiten deze kennisbank

Met gebruik van RAG (Retrieval-Augmented Generation), een techniek die de prestaties van Large Language Models (LLM's) kan verbeteren door ze externe kennisbronnen te laten raadplegen zonder dat ze opnieuw getraind hoeven te worden. In plaats van alleen op hun interne kennis te vertrouwen, kunnen LLM's met RAG relevante informatie uit externe databases ophalen en deze als context gebruiken voor ondersteuningsbeantwoording. Recente modellen hebben zo'n grote context window, daar past heel BOMOS in.

4. *BOMOS-afsprakenstelsel (Sander Boer)*

Integrale wijziging. Het voorstel is voor ca 30% veranderd/aangepast. Sander wilde graag aandacht hiervoor vragen en het uitzetten voor consultatie.

[Mogelijke aanvullingen voor bomos assessment afsprakenstelsels - Afdeling Stelselregie - Confluence Rijksbreed](#)

Deze aanvullende criteria kunnen helpen om een completer beeld te krijgen van de volwassenheid van het beheer van afsprakenstelsels en kunnen worden gebruikt om de bestaande BOMOS-assessment te verrijken.

5. BOMOS-assessmenttool (Sander Boer)

<https://regelhulpenvoorbedrijven.nl/bomos-assessment-tool/>

Het BOMOS Assessment is opgebouwd uit stellingen waarop u een score kan worden gegeven.

Twee laatste ontwikkelingen; de Engelse versie is er sinds 2 weken en RVO is de beheerder van de tool en dus dienen daar de verbeteringen te worden aangebracht. Indien er wijzigingsvoorstellen zijn daar aanbrengen. Eigenaarschap ligt alleen bij Logius.

6. Rondvraag/afsluiting

Geen rondvraag.

Volgende BOMOS Community Event 14 oktober 2025.
Klankbordgroep medio oktober/november 2025.